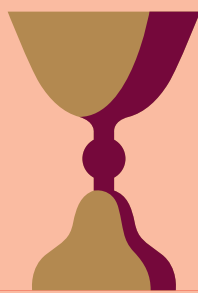

Sofia församling

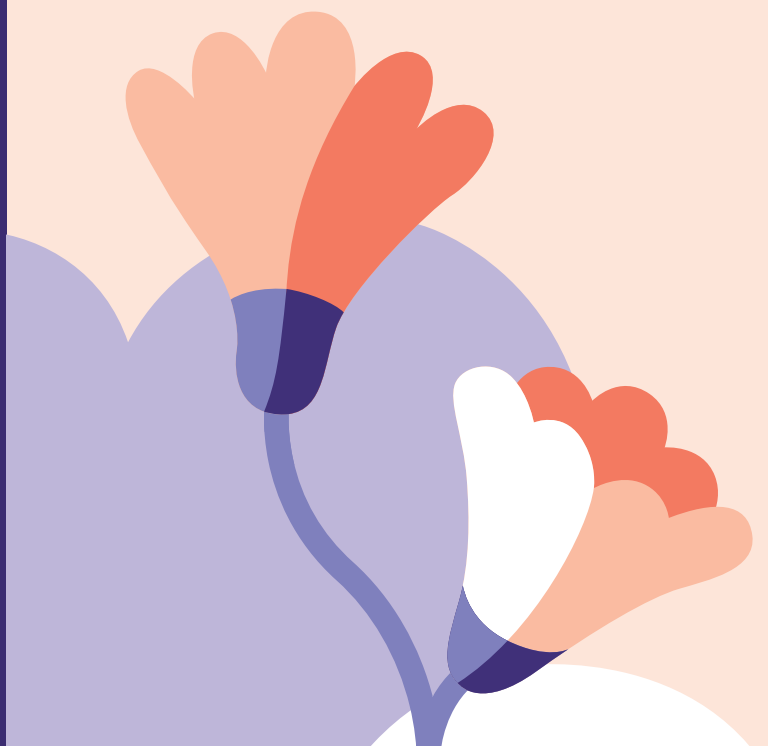
Församlings- instruktion *2024*

Svenska
kyrkan

Församlingsinstruktion 2024
Sofia församling
Utfärdad av Domkapitlet 12 juni 2024

Vision

Tro, hopp & *kärlek!*

Sofia församlings vision är att skapa ett andligt hem med gemenskap så att människor blir styrkta att leva i tro, hopp och kärlek i sin vardag. Församlingens uppgift är enligt kyrkoordningen att fira gudstjänst, bedriva undervisning samt utöva diakoni och mission.

Syftet är att människor ska komma till tro på Kristus och leva i tro, en kristen gemenskap skapas och fördjupas, Guds rike utbreddas och skapelsen återupprättas. (Kyrkoordningen Andra avdelningen, 2 kap 1§)

I linje med detta vill Sofia församling vara en kristusinspirerad gemenskap – både för den som söker och den som känner sig hemma i tron.

Omvärlds- beskrivning

När Sofia församling kom till 1917 var det i en fattig stadsdel med stora sociala problem i Stockholms utkant. I Per-Anders Fogelströms roman "Mina drömmars stad" beskrivs hur fattiga arbetare kom till stadsdelen med sina drömmar om en bättre framtid. I dag verkar församlingen i två populära och ekonomiskt välmående stadsdelar; östra Södermalm och Hammarby sjöstad.

Även idag drömmer många om ett bra liv i staden och unga och familjer flyttar in i stadsdelarna. Sofia kyrka höjer sig som ett landmärke över staden och är en omtyckt dop-, vigsel- och begravningskyrka. Sjöstadskapellet som invigdes 2002 har med åren blivit en välbesökt stadsdelskyrka. Byggnadstakten i Hammarby sjöstad har minskat något men församlingen fortsätter att växa genom främst nybyggen på Södermalmssidan. Befolkningen ligger på strax över 40 000.

Trots att befolkningen ökar minskar andelen medlemmar i Svenska kyrkan och ligger på omkring 48%. För församlingen har det minskade medlemsantalet i Svenska kyrkan

inneburit en förändrad ekonomi. Församlingen måste därför på ett tydligare sätt prioritera vilken verksamhet den vill bedriva.

Region Stockholm har i en trendanalys våren 2023 ringat in trender som påverkar Stockholmsregionens utveckling. De trender som vi tror kommer att påverka Sofia församling är:

- Digitaliseringen. Samhället fortsätter att digitaliseras och frågor om integritet och datadelning ställs på sin spets.
- Klimatförändringarna. Det krävs stora satsningar för att begränsa utsläppet av växthusgaser och för att få en hållbar energiförsörjning.
- Nya förutsättningar för arbete och boende. Distansarbete ökar förutsättningar att bo inom större geografiskt område samtidigt som fokus riktas på det lokala livet i staden för att underlätta vardagsliv och minska bilresande.
- Befolkningen blir fler, äldre och arbetar längre. Valfärden sätts på press när andelen äldre ökar och färre ska försörja fler. Samtidigt kan "yngre äldre" bli en tillgång på

arbetsmarknaden.

- Ökad segregation som innebär skillnader gällande livsvillkor och hälsa.
- Ökat fokus på trygghet och säkerhet. Global pandemi, geopolitisk spänning och demokratisk tillbakagång leder till ökat fokus på beredskap och självförsörjning. Ökad otrygghet och kriminalitet.

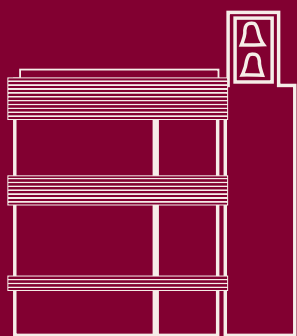
Två stadsdelar i en församling

Församlingen består av två stadsdelar som skiljer sig från varandra i fråga om demografi. På malmsidan finns ett rikt kultur- och nöjesliv. Bland främst äldre finns en stark tillhörighet och stolthet i förhållande till stadsdelen.

Under 90-talet omvandlades hamn- och industriområdena vid Hammarby sjö till bostadsområden. Delen söder om Hammarbyleden kallas nu för Hammarby sjöstad. Där bor ungefär hälften av församlingens boende och hälften av församlingens medlemmar. Sjöstaden planerades som en del av innerstaden men många boende betraktar Sjöstaden

Två stadsdelar i en församling.

som ett mellanting mellan förort och innerstad men med "citykänsla". Församlingens geografiska område ingår i Södermalms stadsdelsförvaltning.

En stor del av församlingens boende är i åldrarna 25–64. Prognosen är att andelen ungdomar, unga vuxna och yngre pensionärer ökar i Hammarby sjöstad samt att äldre över 80 år ökar i båda stadsdelarna. Jämfört med Stockholms stad och landet i övrigt är den socioekonomiska situationen god för flertalet invånare. På Södermalmssidan finns dock seniorer med låg pension.

Sjöstadssidan

Hammarby sjöstad planerades för en befolkning av människor i övre medelåldern utan barn men det blev barnfamiljer som flyttade in. Sjöstadskapellet byggdes utifrån förebilder från Svenska kyrkan i utlandet, med ett öppet vardagsrum på nedre plan och en kyrksal på det övre planet.

Ytan är liten och det är många verksamheter som ska rymmas och samsas. Fördelen med det lilla

sammanhanget kan dock vara att det är lätt att komma in och ta del av gemenskapen samt att verksamheterna med nödvändighet främjar flexibilitet, småskalighet och idealitet.

För småbarnsfamiljer och de äldre i stadsdelen är närheten och lättillgängligheten till kapellet viktig. I Hammarby sjöstad bor ca 60% av församlingens barn i åldrarna 1–15 och antalet nyfödda är nästan dubbelt så många som på Södermalmssidan. Inkomstnivån i Hammarby sjöstad är hög och ohälsotalen låga men det finns indikationer på hög stress. För den vars levnadsvillkor plötsligt förändras vid exempelvis separation eller arbetslöshet kan höga bostadskostnader snabbt bli ett problem.

På Sjöstadssidan finns Fryshuset som genom grundskola, folkhögskola och ett brett utbud av verksamheter "vill göra det möjligt för unga att genom sina passioner förändra världen" (Fryshusets hemsida). Församlingen driver tillsammans med samverkansförsamlingar och EFS Fryshuskyrkan. I stadsdelen finns mindre serviceföretag, Söder-

malms stadsdelsförvaltning samt ett större kontorskomplex.

Malmsidan

Från att ha varit en stadsdel för arbetare har Södermalm under många år genomgått en omfattande gentrifiering till en stadsdel för tjänstemän och kulturarbetare. Sofia kyrka ligger högt och synligt i Vita bergen och nedanför kyrkan finns församlingshuset. Församlingen hyr två stugor med en trädgård i Vita bergen.

På östra Södermalm finns många små lägenheter, ensamhushåll och hushåll utan barn. Andelen pensionärer som bott i stadsdelen under lång tid minskar och i de äldres ställe flyttar unga in; ensamstående men också par och par med små barn. De små bostäderna gör att stadsdelen till sin karaktär till viss del blir ett genomgångsboende.

I de gamla industrikvarteren på östra Södermalm byggs sju nya bostadskvarter med cirka 1200 lägenheter som beräknas vara färdigbyggda runt 2025. Liksom på Sjöstadssidan kan ändrade levnadsvillkor bli ett problem för den enskilde.

Den "Sofia-anda" som funnits i stadsdelen kommer troligen att försvagas på grund av den ändrade demografin men spelar fortfarande stor roll för många av de äldre församlingsborna.

I stadsdelen finns Ersta diakoni med ett nytt sjukhus som stod klart 2023, en omfattande social verksamhet samt gudstjänstliv i Ersta kyrka. Tillsammans med andra delägare driver Ersta Marie Cederschiölds högskola med utbildning och forskning inom vård, omsorg, välfärd och socialt arbete.

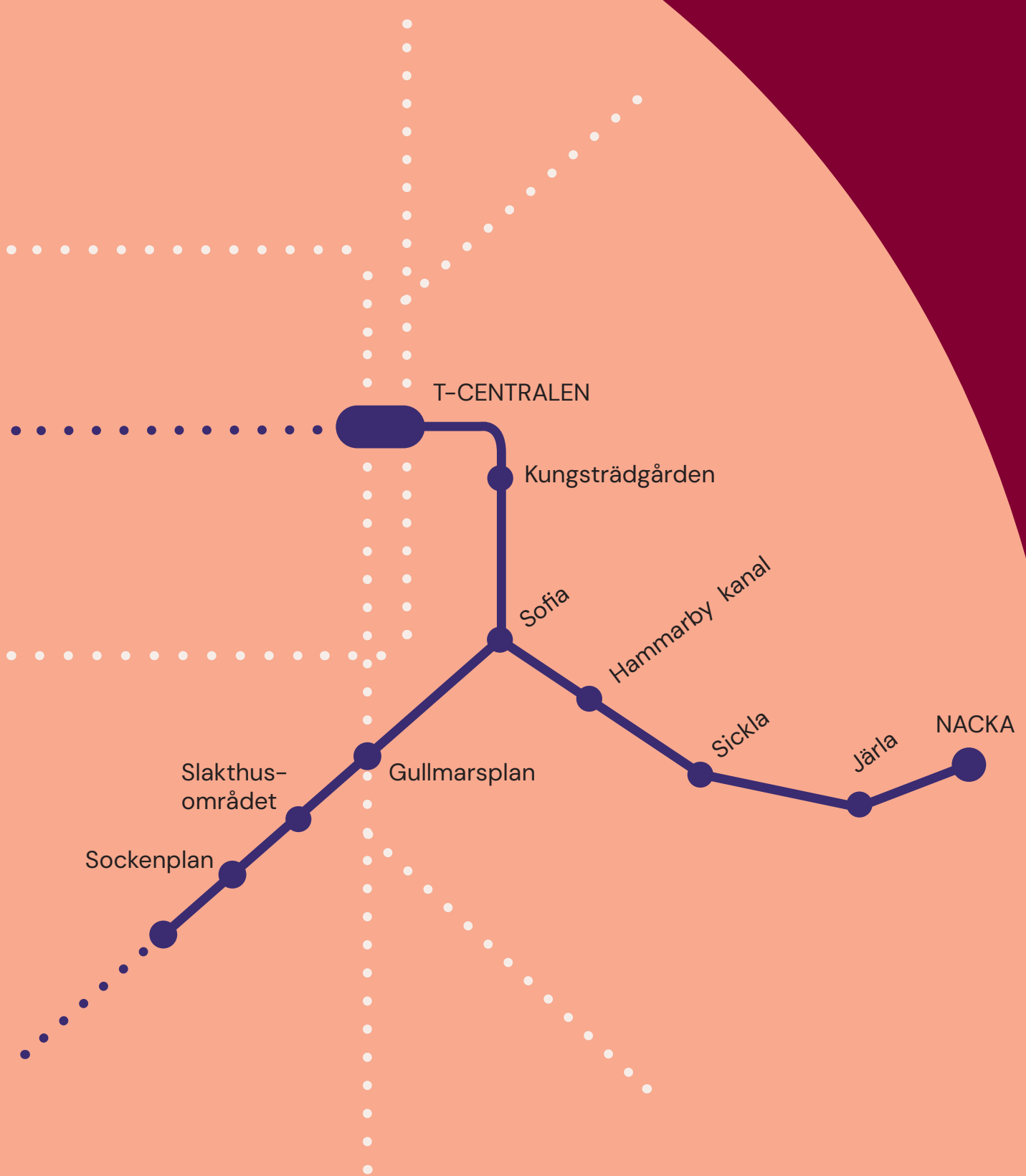
På malmsidan finns många egenföretagare i kultur- och mediasektorn, mindre serviceföretag samt Folksamhuset som är församlingens största arbetsplats. Ett stort antal ideella organisationer har huvudkontor och verksamheter på Södermalm.

Kommunikationer

En stor förändring för församlingen är den nya tunnelbanelinjen som planeras vara färdig 2030. Sträckningen kommer att gå under Hammarby sjö och förbinda stadsdelarna.

Som det ser ut nu finns inget naturligt centrum på östra Södermalm och i Sjöstaden finns flera små centrumbildningar. Sjöstadens centrumbildningar kan komma att påverkas av de planerade nybyggena vid Gullmarsplan och Hammarbyhöjden. Även Slussens stora ombyggnad torde påverka människors rörelsemönster.

Omvärlds- analys

Styrkor

Under hösten 2023 arbetade deltagare i församlingens grupper och verksamheter samt anställda och förtroendevalda med hjälp av metoden k-koncept fram vad som ses som församlingens styrkor och utvecklingsområden. Utifrån materialet kan ett kluster av positiva värdeord skönjas som betonar gemenskap, värme, välkomnande, tillåtande atmosfär samt låg tröskel.

Församlingen har en ekonomi i balans och det finns förtroendevalda, anställda och ideella som tar stort ansvar för församlingen. Kyrkobyggnaderna ligger geografiskt bra placerade i stadsdelarna och är väl underhållna. Sofia kyrka har generösa öppettider med möjlighet att komma in, tända ljus och be. Sjöstadskapellets mindre yta med det lättillgängliga vardagsrummet på nedre planet och det lilla formatet främjar närhet och gemenskap.

Sofia kyrka är en mycket populär kyrka för kyrkliga handlingar, främst dop, varav mer än hälften är av icke-församlingsbor. För de små

sammanhangen fungerar Sjöstadskapellet bra.

Musikverksamheten är både kvantitativt och kvalitativt en stor styrka i församlingen. Gudstjänstgrupperna bidrar till ett levande gudstjänstliv med en kärna av engagerade gudstjänstfirare. Innehåll för samtalsgrupper och studiecirkel upplevs som brett och varierat.

I alla grupper som arbetat med k-koncept nämns "fika" som gemenskapsskapande faktor. Öppen förskola är mycket populär och leder till goda kontaktytor med familjer. Församlingen har en upparbetad konfirmandverksamhet med många deltagare och samverkan sker i kontraktet. Det finns en körtrappa som bland annat lett till att församlingen har två ungdomskörer.

Läger är populära bland barn och ungdomar. Advents- och jultiden beskrivs som en höjdpunkt under året. Anställda medarbetare och ideella upplevs som engagerade och kompetenta. Under de senaste åren har en ideell organisation växt fram

och antalet ideella har ökat. Ideella finns i alla verksamheter och kan verka som ansvariga ledare.

Som positivt nämns en uppmuntrande organisation och möjlighet till medbestämmande. I Sofia församling finns en lång tradition av att vilja ha högt i tak, att tolka kristen tro i samtiden och främja kreativitet. Det finns en klimatmedvetenhet i församlingen och förkunnelsen är stundtals en aktiv röst i debatten.

Kyrkstugorna i Vita bergen med sin vackra trädgård är en tillgång med morgonböner året runt samt kafé på sommaren. Fryshusets kreativa miljö för ungdomar och projekt för religionsdialog utmanar och vitaliserar församlingen. Valdeltagandet vid kyrkoval har ökat och församlingen tillhör de församlingar i landet som har högst valdeltagande.

Utvecklingsområden

Enligt den metod som beskrevs ovan fick deltagare lista utvecklingsområden för församlingen.

I materialet listade näst intill alla konstellationer mål som "att bli fler, att nå fler och att nå de yngre".

Som det mest prioriterade utvecklingsområdet vill därför församlingen sätta:

Att bli fler och nå de som tappat eller aldrig haft en relation till kristen tro eller kyrka.

Till den grupp som tappat eller aldrig haft en relation hör främst barn och ungdomar samt de i åldern 25–65 år. Det övergripande syftet med att bli fler och nå fler är som det står i kyrkoordningen; att människor ska komma till tro på Kristus och leva i tro, en kristen gemenskap skapas och fördjupas, Guds rike utbreddas och skapelsen återupprättas. Svårigheten att nå ut i ett sekulariserat samhälle delar församlingen med andra församlingar och det finns ingen enkel lösning. Men genom att skruva på redan befintliga verksamheter och utbud samt våga prova nytt kan målet komma närmare.

För att nå syfte och mål vill församlingen under de närmaste fyra åren satsa särskilt på följande utvecklingsområden, utan inbördes rangordning:

1. Ungdomsverksamheten
2. "Brobyggande" verksamheter
3. Lärande och undervisning
4. Klimat- och hållbarhetsarbete
5. Det ideella arbetet
6. Gudstjänstutveckling

En utmaning de närmaste åren är kommande renovering av Sofia kyrkas tak och fasad. Inför denna kostsamma renovering krävs stramhet och balans i församlingens ekonomi. 2025 sker nästa kyrkovalet med därtill kommande arbete.

Kommunikation är en viktig och svår uppgift där avsändaren inte alltid kan styra mottagande. De närmaste åren behöver kommunikation om församlingen nå ut till de nyinflyttade i båda stadsdelarna. Inför kyrkovalet behövs informationskampanjer. I kontraktet finns viss samverkan omkring kommunikation. Inom kommunikation och administration fortsätter utvecklingen med digitalisering.

Människor ska
komma till tro på Kristus
och leva i tro,
en kristen gemenskap
skapas och fördjupas,
Guds rike utbredas
och skapelsen
återupprättas.

Pastoralt program

Fyra bibelord har tagits fram som ledord:

”Låt barnen komma hit till mig och hindra dem inte. Guds rike tillhör sådana som de. Sannerligen, den som inte tar emot Guds rike som ett barn kommer aldrig dit in.”
(Markus 10:13–16)

Församlingen vill vara en plats för barn och ungdomar. Barnens perspektiv ska finnas med när det firas gudstjänst, bedrivs undervisning, diakoni och mission. Barn- och ungdomsverksamhet, konfirmandverksamhet samt skolkyrkoverksamhet är prioriterade.

Genom diakoni och Svenska kyrkans familjerådgivning erbjuds stöd till familjer. Församlingen vill fortsätta den samverkan som finns med Stockholms stad omkring Öppen förskola och kontakter med skolor.

Utvecklingsområde 1: Ungdomsarbetet fungerar bra vad gäller ledarutbildning, konfirmations- och ungdomskörverksamhet men få deltar i ungdomsgrupp och det finns få alternativ för den som vill

vara aktiv efter 16–17-årsåldern. För att främja utveckling behöver församlingen satsa på nya strategier och samordning. Målet är att ha en aktiv ungdomsgrupp och ett större utbud för äldre ungdomar.

Utvecklingsområde 2: Åldern 25–65 är erkänt svår att nå. 40-timmars arbetsvecka och livspusslet kan göra det svårt att ha tid och ork för annat än familj, hem och vänner. Församlingen behöver därför utveckla brobyggande verksamheter där enskilda, familjer och generationer kan delta tillsammans. Målet är att inventera och definiera brobyggande verksamheter.

Utvecklingsområde 3: Utifrån att allt fler har en svag relation till tro och kyrka behöver lärande och undervisning lyftas i alla åldrar. Möjligheten till dop och konfirmation för vuxna ska komma tydligt till uttryck. Församlingen behöver pröva metoder som exempelvis ”vuxenkatekumenat”. Tradition och förnyelse ska gå hand i hand och hur kristen tro kommuniceras i samtiden behöver ständigt utvecklas. Bokcirklar och samtalsgrupper har

visat sig vara framgångskoncept. Till detta vill församlingen satsa på föredrag, kulturaktiviteter och mötesplatser med särskild inriktning på åldern 25–65 år. Målet är att pröva, utvärdera och värdera nya former.

“Gör inte skillnad på människor.”
(Jakob 2:1).

Församlingen vill vara en öppen och levande mötesplats. Alla ska välkomnas oavsett etnicitet, religion, ålder, kön eller sexuell läggning. I detta ligger att verka för möten mellan människor med olika bakgrund, tillhörighet och religion. Församlingen vill motverka polarisering, hot och hat samt medverka till delaktighet och demokrati.

Tillgängligheten till lokaler och till att ta del av verksamheter ska vara god. Barn- och ungdomsverksamhet i fasta grupper ska vara avgiftsfri.

På Fryshuset vill församlingen fortsätta samverka med Fryshuset och församlingar i stiftet omkring “Fryshuskyrkan” samt genom Fryshuskyrkan stötta religionsdialog med och för ungdomar och unga vuxna.

“Låt barnen komma hit till mig och hindra dem inte.”

"Gör inte skillnad på människor."

Utvecklingsområde 4: Församlingen vill ha ett globalt perspektiv där fred, rättvisa och miljöfrågor står i fokus. Det kommer till uttryck i tema-gudstjänster, samtalsgrupper och föredrag, genom att se över energiförbrukning samt handla ekologiskt och rättvisemärkt. Målet är att i praktisk handling fortsätta omsätta detta miljö- och rättvisetänkande så att det genomsyrar all verksamhet. Målet för det internationella engagemanget är att få fler ideella aktiva.

"Bär varandras bördor, så uppfyller ni Kristi lag." (Galaterbrevet 6:2).

Församlingen vill vara en gemenskap där vi kan ta hjälp av varandra i våra liv. Som enskilda vandrar vi på vägar där vi kan möta både sorg och glädje. Som Guds folk är vi på en pilgrimsvandring och tillsammans kan vi bära när den enskilde inte orkar. Församlingen ska uppmåna och möjliggöra gemenskap, ömsesidigt tjänande och ideellt engagemang. Den diakonala attityden ska genomsyra gudstjänst, undervisning, diakoni och mission. Genom bönen kan vi låta oss ledas av Gud och be för andra och för församlingen.

Församlingen ska göra det möjligt att få stöd i kriser, sorg, utsatthet och ensamhet. Efterfrågan på samtal och stöd av både tillfällig och regelbunden karaktär är stort liksom behovet av att bryta ensamhet, psykisk och social utsatthet. Här vill församlingen erbjuda samtal, andakter och gemenskap på omsorgsboenden, samtalsgrupper och mötesplatser, såväl öppna som slutna.

Ibland är samtalen viktiga och ibland behöver själen vila genom sång, dans, rörelse, meditation, bön och tystnad. I kontakt med sociala instanser och i samhällsdebatten ska församlingen värna den enskildes värde och aktivt lyfta upp frågor omkring omsorg och rättvisa.

Vi får också bära varandras glädje. I detta kan ligga att erbjuda gemenskap i öppna träffpunkter och grupper. Fika, kyrkkaffe, gemensamma aktiviteter i rörelse så som vandringar, firande av högtider, utflykter och läger är viktiga medel för att främja gemenskap och andlig hälsa.

”Bär
varandras
bördor.”

Församlingen vill fortsatt samverka med goda krafter för samhörighet och integration i stadsdelarna och i samhället. Goda kontakter med stadsdel, skolor och föreningar är viktiga, inte minst vid kris. När det gäller stora sociala problem vill församlingen verka tillsammans med andra sociala aktörer. Församlingen vill fortsätta den samverkan som finns med Stockholms stad, Ny gemenskap och församlingar på Södermalm omkring "Kafé i Gemenskap" som erbjuder frukost och gemenskap för utsatta samt en mötesplats för ukrainska flyktingar. Samverkan omkring sorgestöd sker i viss mån i kontraktet. Ersta diakoni kan erbjuda särskilt stöd i vissa situationer.

Utvecklingsområde 5: Jämfört med de två senaste revisionerna av församlingsinstruktionen framstår det ideella arbetet som etablerat. Målet är att utveckla en tydlig och känd organisation för idealiteten, att nå fler ideella, särskilt yngre och män samt att få fler ideella ledare. "Brobyggandet" mellan verksamheter, anställda och ideella samt mellan ideella är viktigt.

"Jag vill tacka dig, Herre, av hela mitt hjärta, vittna om alla dina under. Jag vill jubla av glädje över dig och lovsjunga ditt namn, du den Högste."
(Psaltaren 9:2-3)

Sofia församling vill vara en gemenskap som gestaltar evangeliets goda budskap på olika sätt. Gudstjänsten ska vara en källa där var och en får näring för sitt dagliga liv. I utvecklingsarbetet för gudstjänsten är målet att "gudstjänsten ska inspirera och kännetecknas av delaktighet och eftertanke". En av församlingens viktigaste uppgifter är att erbjuda dop-, vigsel- och begravningsgudstjänster där människor får hjälp att gestalta livets viktiga riter. Församlingen vill fortsätta vara en kulturell församling där leken och kreativiteten kan få utrymme genom musik, drama och bild. Musikverksamheten ska ha bredd i sitt utbud.

Församlingen har en rik kör- och konsertverksamhet. För många av koristerna är Sofia församling deras församling om de än bor i andra församlingar. I körerna finns många

i åldern 25–65 år men medel-åldern har generellt blivit allt högre. Församlingen gör därför en omorganisering av körerna inför hösten 2024 med syfte att bereda korister i åldern 25–65 plats.

Utvecklingsområde 6: Gudstjänsten är ett ständigt utvecklingsområde. Det finns skilda meningar om hur gudstjänsten ska utvecklas och församlingen behöver därför göra en ordentlig utvärdering av gudstjänstlivet. På Malmsidan uttrycks önskemål om en enklare mässa med delaktighet och mingel som kan fungera "brobyggande" mellan vana och ovana gudstjänstdeltagare. Förkunnelsen kan utvecklas till ett mer personligt tilltal. Målet är att ta fram metoder för utvärdering av gudstjänstlivet.

Avslutning

Sofia församling kommer fortsatt vara en plats för människors längtan under lång tid fram över. Det goda budskapet om Jesus Kristus visar på hur Gud vill möta oss där vi är, vara nära oss och leda oss.

"Jag vill jubla
av glädje
över dig."

Sofia församling

 www.svenskakyrkan.se/sofia

 sofiaforsamling

 08-615 31 00

 sofia.forsamling@svenskakyrkan.se

Sofia kyrka
Klefbecks backe 1

Sjöstadskapellet
Lugnets allé 46

Församlingshuset
Borgmästargatan 11

Kyrkstugorna
Mäster Pers gränd 4